

## MMO'DAN BÜTÇE AÇIKLAMASI: 2011 BÜTÇESİ BÜYÜME-İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN KOPTUĞUNU GÖSTERMEKTEDİR



MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar bir basın açıklaması yaparak, 2011 Bütçesi'ni ve 2011-2013 Orta Vadeli Programı'nı değerlendirdi.

**2** 011 Bütçesi ve 2011-2013 Orta Vadeli Programı, büyüme-istihdam ilişkisinin koptuğunu, yatırımlar ve sosyal harcamalardaki gerilemeyi, bütçe açığı, borç ve faiz giderleri ile vergi artışlarının kronikleştiğini göstermektedir.

Genel amaçları arasında *kalkınmayı desteklemek, dışsal şoklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmak, kamu harcamalarının kalitesinin artırılması, halkımızın hayat standardının yükseltilmesi, eğitim, sağlık ve sosyal nitelikli, büyümeyi ve istihdamı destekleyen harcamalar ile bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, orta ve uzun vadede ekonominin verimliliğini ve üretken yapısını destekleyen altyapı yatırımlarına ağırlık vermek*, vb. hususlar bulunan 2011 merkezi yönetim bütçesi, gerçekte bu özelliklerden yoksundur.

Büyüme-istihdam ilişkisi kopukluğu, yüksek oranlı bütçe açığı, cari işlemler açığı ve yine yüksek oranlı borç ve faiz giderleri, 2011 bütçesinin yapısını belirlemektedir. Bu durum 2011-2013 dönemi Orta Vadeli Program (OVP) için de geçerlidir. Aynı şekilde eğitim, sağlık ve yatırımlara ayrılan payların düşüklüğü, gelir vergisi artışlarının esasen çalışanlara yüklenmesi, KDV, ÖTV dahil dolaylı vergilerin yüksekliği ve vergi artışlarının yansıdığı zamların sürekliliği, genel bütçe uygulamaları ve 2011 bütçesinin karakteristiğidir. Bu parametreler, bütçenin, toplumun çoğunluğunun ihtiyaçlarına göre hazırlanmadığını göstermektedir.

Bütçe gerekçelerinde sözü edilen “büyümeye istikrar kazandırmak” konusu, iktidarın uzunca bir süredir baş vurduğu bir aldatmacadır. Kriz öncesinde veya sonrasında, yabancı sermayeye verilen yüksek faiz yoluyla gerçekleşen “sıcak para akımı” ile ucuz

dövizle bağlı ithalat politikaları ve ucuz iş gücü maliyeti sayesinde aldatıcı “büyüme” rakam ve yorumlarına ulaşılmaktadır. Ancak **1924-2008 arası 85 yılda % 4,9 ortalama büyüme** oranına ulaşılmışken, İkinci Dünya Savaşı yılları hariç en düşük büyüme oranı, AKP iktidarı yıllarını da kapsayan **IMF güdümlü 1998-2008 döneminde % 3,8** olmuştur. 1998-2008 büyümesi, 1980-1989 liberalleşme döneminin % 4,8 ve 1990-1997 serbest sermaye hareketleri döneminin % 4,4 oranındaki büyüme oranlarının bile gerisinde kalmıştır. Diğer yandan OVP'ye göre büyüme oranları 2010-2013 yılları için sırasıyla % 6,8, % 4,5, % 5,0 ve % 5,5 olarak öngörülmüştür. Kısaca 2010-2013 dönemi ortalama yıllık büyüme oranı % 2,4 olacaktır. Bu nedenle 2011 bütçesi ve 2011-2013 dönemi OVP'si, gerçekte ülke çıkarları ve istihdamdan kopuk bir büyüme spekülasyonunu

yansıtılmaktadır. 2002-2010 döneminde tüm büyüme ve verimlilik artışına karşın istihdam yalnızca % 0,2 oranında artmıştır. Özetle, büyüme ve istihdam, verimlilik ve istihdam arasındaki bağlar kopmuş durumdadır. Bu nedenle gerçekte % 20 dolaylarında olan işsizliğin resmi telaffuzu olan % 12 oranı, OVP döneminde de değişmesi söz konusu edilmemektedir.

2011 yılı merkezi yönetim bütçesinin net gelirleri 272,750 milyar TL, giderleri 312,519 milyar TL, bütçe açığı ise 39,7 milyar TL olarak öngörülmüştür. OVP 2011-2013'e göre cari işlemler açığı 2012'de % 45,1'e, 2013'te 47,8'e ulaşacaktır.

Yine 2011-2013 döneminde dış ticaret açığı -72,5, -79,0, -85,0 milyar TL olacaktır.

2011 yılı borç ve faiz giderleri ise 55 milyar TL ile bütçenin % 20'sine, GSYH'nın % 4,5'ine tekabül etmektedir. Genel yönetim nominal borç stoku ise GSYH'nın % 40,6'sı olmaktadır.

2011 bütçesi, yatırımlara ilişkin neoliberal dönemin temel yaklaşımları uyarınca yatırımlardaki düşüşü de yansıtılmaktadır. Sabit sermaye yatırımları 2008'de GSYH'nın % 20'si iken 2011'de % 19'a düşmekte; bu oranın içindeki kamu sabit sermaye yatırımlarının GSYH içindeki payı da aynı yıllar itibarıyla % 4,1 ve 4,3 ile durağanlık arz etmekte, özel yatırımlarda ise %16,1'dan 14,7'ye gerileme görülmektedir. Toplam yatırımların GSYH içindeki payı ise 2008'den 2011'e % 22,1 oranından % 18,6'ya gerilemiştir. Toplam yatırımların merkezi bütçe içindeki payı ise 2000'de % 16, 2010'da % 7,8 ve 2011'de % 7,2 olarak belirlenmektedir.



Eğitim ve sağlık giderlerinin durumu da iç açıcı değildir. Eğitime bütçeden ayrılan 34,1 milyar TL GSYH içinde % 2,8 oranına tekabül etmekte; 2010 bütçesindeki payı 9,8; 2011'de ise % 10,9 ile yetersiz bir düzeydedir. Sağlık harcamalarının GSYH içindeki payı % 1,4 olurken bütçe içindeki payı da 2010'daki % 5,4 oranından 2011'de % 4,8'e düşmektedir (17,2 milyar TL).

Önceki yıla göre % 10,5 artış ile 250,769 milyar TL olan ve toplam bütçe gelirlerinin % 92'sini oluşturan vergi gelirlerinin % 30'u doğrudan emekçilerden, % 40'ı da yalnızca ÖTV-KDV gelirlerinden oluşmakta ve OVP politikaları gereğince sürekli olarak artacaktır.

Çalışan emekçilerden toplanan gelir vergisi 2009'da 46,5 milyar TL iken 2010'da 52,2 milyar TL'ye artmış; önümüzdeki üç yıl boyunca da, 2011'de % 14,76 artış ile 74,3 milyara, 2012-2013'te 84 ve 94,9 milyar TL'ye artması öngörülmüştür.

Çalışanlardan alınan gelir vergisi gelirlerinde olduğu gibi KDV, ÖTV ve diğer dolaylı vergiler de önümüzdeki

üç yıl boyunca sürekli olarak artacaktır. 2011'de ise motorlu taşıtlar % 11,97, dahilde alınan mal ve hizmet vergileri % 7,35, beyana dayanan KDV % 5,45, tevkifen KDV % 3,17, dahilde alınan mal ve hizmet vergileri % 7,35, petrol ve doğal gaz ürünleri % 8, alkollü içkiler % 32,81, tütün mamulleri % 1,31, dayanıklı tüketim ve diğer mallar % 10,56, kolalı gazozlar % 10,56, harçlar % 11,09, ÖİV % 10,57 artacaktır. Kısacası gıda, enerji, ulaşım vd. zamlarla birlikte Türkiye sürekli zam rejimi içindedir.

Bu arada dikkat çeken bir nokta, kamu hizmet gelirleri ve kamu kurumları kârlarında sırasıyla % 69 ve % 10,2 oranında azalma yaşanacak olmasıdır. Çünkü kamusal üretim ve hizmetler hızla tasfiye edilmektedir.

2011 bütçesinde kamu çalışanlarının ücret ve maaşlarına yapılacak zammın ise % 4 + 4 + 80 TL "denge tazminatı"ndan ibaret olması, yanlış ekonomi politikaları ve bütçe yüklerinin çalışanların sırtına nasıl yıkıldığını göstermektedir. ■